

VASZARY JÁNOS (1867-1939)

A San Domenico Hotel kertje Taorminában | The Garden of the San Domenico Hotel in Taormina, 1936

Olaj, vászon | Oil on canvas, 62 x 84 cm
Jelezve balra lent | Signed bottom left: Vaszary J

Kezdő ár | Starting price: 40 000 000 Ft / 100 000 EUR
Becsérték: 70 000 000 – 100 000 000 Ft
Estimate: 175 000 – 250 000 EUR

Az évtizedekig egy rangos svájci magánygyűjteményben rejtőzködő kirobbanóan életvidám kép a nagy kolorista utolsó korszakában készült, amikor is Vaszary az École de Paris szellemében alkotva a nagyvárosok, majd később a tengerparti fürdőhelyek, a nők, a virágok, a szépség, és az életöröm festője lett.

VIRÁG JUDIT GALÉRIA

1. A San Domenico Hotel Taorminában, archív felvétel

CSONTVÁRY

„Nem ismertem.

Nem láttam, nem beszéltem vele soha – munkáit is csak néhány hiányos kliséből sejtettem.

Elfogulatlanul álllok képei előtt.”

Ezekkel a szavakkal kezdte Csontváry méltatását Vaszary János a festő 1930 októberében megrendezett hagyatéki kiállításán. Az Ernst Múzeum-beli élmény váratlanul érte, és feltehetően sokáig foglalkoztatta. Akkor már maga is egy évtizede festett olasz városokban, elegáns tengerparti üdülőhelyeken. De mennyire másképpen! A tárlaton 112. sorszámmal látható volt a *Görög színház Taorminában*, lehet, hogy ez is szerepet játszott Vaszary hat évvel későbbi, 1936-os taorminai utazásában.

TAORMINA

Mi magyarok kicsit a magunkénak érezzük Taorminát, hiszen *A taorminai görög színház romjai* az öt legismertebb magyar kép egyike. A helyszínen mégis óriási meglepetést okoz, hogy ez a hatalmas amfiteátrum egy sasfészekre emlékeztető városban, egy meredek sziklás hegy tetejére épült. Igaz, hogy elfért ott még az egész kisváros is, házakkal, utcákkal kertekkel. Az ókorban Tauromenion sokáig az egyik legnehezebben

bevehető szicíliai város volt, így az amfiteátrumban sokáig rendeztek szabadtéri játékokat. Története 1860 után válik érdekessé számunkra, amikor az észak-európai, főleg angol, majd német utazók kedvelt célpontja vált. Ekkoriban készült el a várost a tengerparttal összekötő, ma is használatos serpentin-út, ami bekötötte Taorminát a Catania-Messina főútba. Igazi vonzereje azonban továbbra is páratlan elhelyez-

kedésében rejlett; a monumentális amfiteátrum tulajdonképpen akárhol impozáns látványt nyújtott volna, de kétszázötven méter magas, rálátással az Etna csúcsára és a mélyben kékülő tengerre, valóban páratlan. Sorra épültek az elegáns szállodák, köztük a régi domonkosrendi kolostor átalakításával létrehozott San Domenico, a korábbi kerengő oszlopos-árkádós belső kertjével.

2. Csontváry Kosztka Tivadar: *Az ókori görög színház romjai Taorminában*, 1904-1905 Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

3. Vaszary János: *A taorminai görög színház*, 1936 Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

„A FESTŐ CÉLJA NEM A TERMÉSZET UTÁNZÁSA, HANEM KÉPEKET ALKOTNI”

Évekkel a taorminai utazás előtt, 1922-ben, *Természetlátás és képszerűség* címmel vetette papírra Vaszary elgondolásait a művészet mibenlétéről, a valóság és a műalkotás viszonyáról, a festészet kifejező eszközeinek szerepéről. A továbbiakban ebből idézünk. Mindjárt írása elején leszögezte: „Azok a bámulatra méltó művészi le-

hetőségek melyek a festői kultúra történelmi folyamata alatt, mint különféle stílusok bontakoztak ki, egyedül annak tulajdoníthatók, hogy a természet és a műalkotás nem egy és ugyanazon dolog. Ennek tulajdonítható, hogy annyira ellenkező és mégis tökéletes művészi kulminációkra mutathat rá az emberiség (...)” Kiváló példája ezen állításnak az

ókori görög színház romjait ábrázoló Csontváry, illetve Vaszary mű. Mindkét alkotás önmagában kielégítő teljes egész. Csontváryé időtlen, a háttérben időben helyezkedik el, mégis erőteljesen létező. Vaszary ábrázolása leginkább olyan, mint egy látomás; a kép ugyanis „saját életét éli, szuverén, mint maga a természet.”

VASZARY FESTÉSZETE AZ 1930-AS ÉVEKBEN

A húszas évek második felétől datálódik Vaszary rendkívüli festői pályájának utolsó szakasza, amelynek kezdetét általában Raoul Duffly, Kees Van Dongen, az Art Déco megismeréséhez szokás kötni. Bizonyos fokú inspirációt valóban jelenthettek ezek Vaszarynak, de nagyon rövid időn belül tovább is lépett, és egy minden ízében életigenlő, szabadszellemű, elegáns képi világot

alakított ki. Témáit a modern, nagyvilági életből merítette, így többek között az Aranypart és a Lidó ragyogó, színpompás világának jeleneit festette újra és újra, megunhatatlanul. Képein egyre nagyobb szerepet kapott a szín és a fény. „A fény nem a testek tulajdona, mint a forma és szín, hanem kívülről jó, mindent eláraszt, felold erejével: a festészet legnagyobb hatóereje, a formát, a

színt robbanásig felfokozza.” Ahhoz viszont, hogy egy forma élni kezdjen a térben, hogy életre keltsen egy teret elég egyetlen vonalat húzni egy adott felületre, „máris a kompozíció összes követelményeinek középpontjába jutottunk. A kompozíció a festő legegényebb ténykedése: a természet, mint külső realitás és a kép, mint belső elképzelés itt kerülnek leginkább szembe egymással.”

4. A San Domenico Hotel Taorminában, archív felvétel

5. Vaszary János: Taormina, 1936 magántulajdon

A SAN DOMENICO SZÁLLÓ KERTJE

A Hotel San Domenico, ahol Vaszaryék minden bizonnyal megszálltak 1936-ban, nem csak Taormina egyik elit szállodája volt, hanem az egyik legjobb, amelyből még ott is kivételesnek mondható látvány nyílt a hófödte Etnára, a környező hegyekre és a tengerre. Külön nevezetes volt a szálló kertje. A manapság San Domenico Palace néven működő intézmény (a Four Seasons lánc tagja) többek között ennek szépségére hivatkozva hirdeti ma is magát. Egy meg nem nevezett szerzőpáros írta volna 1900 körül a *Két amerikai Szicíliában* című emlékiratban:

„Taorminában semmi nem múlta fölül szépségében ezt a csodálatos kertet; kerámiával kirakott pihenőivel, mély árnyékban megbújó mohás köüregével álmodozásra késztet, naptól óvott kilátóiról az Etna kopár lejtőire vagy a tejhabos tengerre lehetet látni, bíborszínű, illatos ágyásokra, tele ibolyával és fréziával, vagy a bougainvillea kirobbanó bokraira a kolostorfalak előtt.” Hogy létezett-e ez a két amerikai? Ki tudja. Ahogy az olaszok mondanák: Si non e vero e ben trovato. Vaszary úgy jelenítette meg ezt a csodálatos világot, hogy egyetlen ecsetvonása sem követi naturalista módon a

látványt. Mégis, a formák és színek gazdagsága, az éppen csak jelzett zsalugáteres ablakok, vagy a jobb szélén látható amfora maradéktalanul megjelenítik a mediterrán világ kulturából és természeti csodákból szétbonthatatlanul egybefonódó szépségét.

A jelen kép korábban ismeretlen volt, párdarabja, amelynek egy pasztell előzménye is van, a Virág Judit Galéria 51. Aukcióján szerepelt (36. tétel).

BOROS JUDIT

